

ПОЛІТИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Освіта має значний вплив на всі аспекти життя та діяльності країни, соціуму і людської цивілізації загалом. В умовах сучасної науково-технічної та інформаційної революції освіта функціонує як складний соціально-економічний організм, який відіграє важливу роль у прогресі людства. Вона є однією з найвагоміших галузей трудової і пізнавальної життєдіяльності. Стан освіти в сучасному світі складний і суперечливий. З одного боку, освіта стала однією з найважливіших сфер людської діяльності; досягнення в цій галузі лягли в основу багатьох соціальних та науково-технологічних перетворень. З іншого боку, розширення сфери освіти і зміни її статусу супроводжуються загостреннями проблем у цій сфері, що свідчать про кризові явища освітньої галузі.

Сьогодні освіта розглядається як стратегічний пріоритет держави, а тому проблема її формування потребує особливої уваги. Державна політика в галузі освіти є невід'ємною складовою загальнодержавної політики.

Дослідники проблем модернізації вітчизняної освіти приділяють значну увагу дослідженню формування державної політики в галузі освіти та напрямів її розвитку. Зокрема, такі дослідники, як О. Зигало, П. Третьяков, Н. Капустін, В. Огнев'юк, Ю. Жук та ін.

За роки незалежності нашої держави було зроблено декілька спроб модернізації системи освіти. Є. Красняков виділяє такі етапи розвитку державної політики в галузі освіти України : 1) 1991 – 1996 рр. – ухвалення Закону України «Про освіту» та затвердження державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття); 2) 1996 – 1998 рр. – удосконалення базового законодавства про освіту, ухвалення Закону України «Про освіту»; 3) 1998 – 2002 рр. – прийняття законів прямої дії, що визначають стратегію розвитку національно освіти, закріплюють її нормативи, вимоги, стандарти, законодавчо регулюють відносини всіх структурних підрозділів освіти; 4) 2002 – 2010 рр. – затвердження стратегічного плану дій – Національної доктрини розвитку освіти,

формування відповідної нормативно-правової бази, спрямованої на її реалізацію; 6) 2011 р. – до сьогодні – ухвалення Національної стратегії розвитку освіти України на 2012-2021 рр., визначення основних напрямів подальшого розвитку системи освіти [3, с. 42].

Згідно Закону України «Про освіту», освіта розглядається як пріоритетна сфера соціально-економічного розвитку суспільства. Головна мета державної політики у сфері освіти відповідно до Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») полягає у визначенні стратегії розвитку освіти в Україні на перспективу XXI століття, створенні життєздатної системи безперервного навчання й виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпеченні можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формуванні інтелектуального та культурного потенціалу нації.

Стратегічними завданнями реформування освіти в Україні визначено:

- відродження і розбудова національної системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян, формування освіченої, творчої особистості, забезпечення пріоритетного розвитку людини, відтворення й трансляції культури й духовності в усій різноманітності вітчизняних та світових зразків;

- виведення освіти на рівень розвинутих країн світу шляхом докорінного реформування її концептуальних, структурних та організаційних засад; подолання монопольного становища держави в освітній сфері через створення на рівноправній основі недержавних навчально-виховних закладів; глибокої демократизації традиційних навчально-виховних закладів; формування багатоваріантної інвестиційної політики у галузі освіти [1, с. 136].

Стратегія розвитку освіти в Україні полягає в тому, що вона виступає одночасно інструментом та засобом реалізації загальнонаціональних інтересів і пріоритетів держави.

Серед факторів, що зумовлюють та визначають вектор розвитку державної політики в освіті є: «зовнішні (науково-технічний прогрес, зміни соціально-економічного стану країни, характер та особливості управління суспільством, розвиток науки та теорії управління, соціально-політичні фактори, світовий контекст розвитку освіти), та внутрішні чинники (зміна освітньої парадигми, розвиток школи)» [2, с. 13].

Зміни у сфері освіти нерозривно пов'язані з процесами, що відбуваються в соціально-політичному та економічному житті держави.

Основні тенденції розвитку державної освітньої політики сучасності: демократизація, децентралізація, дитиноцентризм, технологізація освітнього процесу або практична спрямованість навчання [2, с. 14].

Сьогодні Україна шукає шляхи модернізації системи освіти та управління нею. Одним з напрямів реформування галузі є децентралізація, тобто передача ряду функцій і повноважень від вищих органів управління до нижчих. Державні органи управління розробляють найбільш загальні стратегічні напрями, а обласні та районні органи спрямовують зусилля на вирішення конкретних, фінансових, кадрових, матеріальних, організаційних проблем. Тому в Україні акцент на пріоритетність освітніх питань в державній політиці постійно визначається всіма гілками влади.

Доказом розуміння важливості ролі освіти є розробка та прийняття «Національної доктрини розвитку освіти» як головного документа, що визначає стратегічні напрями розвитку освіти, а також «Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки» [3, с. 43]. Стратегія розвитку змісту освіти полягає в тому, що вона виступає одночасно інструментом та засобом реалізації загальнонаціональних інтересів і пріоритетів держави.

Дитиноцентризм – максимальне наближення навчання і виховання кожної дитини до її сутності, здібностей та особливостей.

Крім того, сьогодні освітня політика України спрямована на світовий ринок і формується з урахуванням інтеграційних процесів, зокрема виступає одним із напрямків руху України до Європи, одночасно наближуючи освітню систему України до європейських освітніх систем. Тому формування освітньої політики вимагає й зосередження уваги на глобальних проблемах у цій галузі.

Європейська комісія з питань освіти виокремлює три тенденції у сфері освіти, які спостерігаються в країнах Європейського Союзу, але потребують загальної уваги:

- демографічні зміни, які відображаються у зменшенні кількості учнів ланки обов'язкової загальної системи освіти та вихід на пенсію, у зв'язку із досягненням відповідного віку, значної кількості викладачів;
- продовження тривалості загальної середньої освіти, та збільшення кількості студентів вищих навчальних закладів;
- загальна тенденція до автономізації шкіл, яка відбувається одночасно з процесом систематичної оцінки системи, навчального закладу та педагогічного складу [1, с. 138].

Аналізуючи процеси в освітній сфері, можна зазначити, що Україна не стоїть осторонь загальносвітових тенденцій, а, навпаки, формує свою освітню політику на тлі світових змін та впровадження нових стандартів, зокрема європейських.

Література

1. Зигало О. А. Сучасні тенденції розвитку освітньої політики в Україні / О. А. Зигало // Державне управління: теорія і практика. – 2009. – № 2., С. 134-142
2. Жук Ю. Треба вміти дивитись у вічі, або в Болонський процес слід входити з українським позитивним досвідом, враховуючи реалії / Юрій Жук. // Вища школа. – 2005. – С. 12–17.
3. Філіпова В. Д. Модернізація державної політики в галузі освіти України / Філіпова В. Д. // Наукові праці. Державне управління. – № 196. – 2012. – С. 40-44

Денисенко А.О.

аспірант кафедри соціальних теорій

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПАРТІЙНИЙ ДИСКУРС ЯК СКЛАДОВА КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ

Партійний дискурс, виражений у мас-медіа та комунікативних технологіях, функціонує у просторі політичних комунікацій. Через дискурсивні практики політичні актори визначають порядок денний суспільства, а політичні партії виступають в ролі ретрансляторів сенсів та цінностей, політичних ідей та ідеологій. У дискурсивній площині формуються образи політичної реальності, які згодом нав'язуються громадській думці.

Партійний дискурс в умовах становлення інформаційного суспільства не лише віддзеркалює епістемологічні й риторичні практики політичної групи та відображає основні лінії політичного конфлікту. За контроль над змістовним наповненням партійного дискурсу ведеться конкурентна політична боротьба, у якій використовуються різні ресурси, як-от: політична